

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ 2023
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
2 ΙΟΥΝΙΟΥ 2023

A1. Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι διαχρονικά οι γυναίκες υποβιβάζονταν σε σχέση με τους άντρες, θεωρούνταν ικανές μόνο για τη διαίωνηση του είδους ενώ καθίσταντο θύματα εκμετάλλευσης και βίας. Οι αντιλήψεις αυτές ισχύουν ακόμη και σε κάποια κράτη, ωστόσο στη Δύση παρά το θεσμοθετημένο πλαίσιο εξακολουθούν να υφίστανται φαινόμενα παραβίασης των δικαιωμάτων των γυναικών. Για αυτό και επιβάλλεται η αναγνώριση της συλλογικής ευθύνης και η ευαισθητοποίηση ως προς την αποκατάσταση της δικαιοσύνης.

B1. 1.γ 2.γ 3.β 4.β 5.α

B2.

Προφανώς: επιβεβαίωση, βεβαιότητα, έμφαση. Επιβεβαιώνει / επαληθεύει emphatically το γεγονός ότι άνδρες και γυναίκες διαφέρουν.

όμως: αντίθεση. Αντιπαραθέτει την έμφυλη με την ανθρώπινη ταυτότητα.

δηλαδή: επεξήγηση. Διευκρινίζει, επεξηγεί τι σημαίνει ο όρος «ανθρώπινη ταυτότητα».

επειδή: αιτιολόγηση. Αιτιολογεί γιατί οι γυναίκες υφίστανται βία λόγω του φύλου τους.

ώστε: συμπέρασμα/αποτέλεσμα. Δηλώνει πού οδηγεί ο δημόσιος διάλογος περί ταυτοτήτων.

B3.α.

α' πληθυντικό πρόσωπο (π.χ. αναλογιζόμαστε, συμπονούμε, προσπαθούμε): ο συγγραφέας ενσωματώνει τον εαυτό του στο σύνολο, δημιουργώντας μια γέφυρα επικοινωνίας με τον αναγνώστη προκειμένου να τονίσει το αίσθημα της συλλογικής ευθύνης απέναντι στις αδικίες των γυναικών.

Χρήση υποτακτικής έγκλισης (να αναλογιζόμαστε, να συμπονούμε): φανερώνει την επιθυμία, προσδοκία, παρότρυνση του συγγραφέα να αναλογιστούμε την ευθύνη όλων μας για την θέση των γυναικών και την αποκατάσταση της δικαιοσύνης.

α' ενικό πρόσωπο: προσωπική - υποκειμενική τοποθέτηση στο ζήτημα, έμφαση στην ευαισθησία του συγγραφέα απέναντι στο ζήτημα της ισότητας ανδρών και γυναικών. Έμμεση ανάληψη προσωπικής ευθύνης.

Συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις και χρήση αξιολογικών επιθέτων υπερθετικού βαθμού: (π.χ. ενοχή, δικαιοσύνη, δεν συγκινούν, θύματα, αμέτρητες γυναίκες, τη μεγαλύτερη αδικία). Μέσω των συγκεκριμένων λεξιλογικών επιλογών ο συγγραφέας αναδεικνύει με ζωντανό και γλαφυρό τρόπο και με συναισθηματική ένταση την ανάγκη δραστηριοποίησης απέναντι στην αποκατάσταση της δικαιοσύνης και την πάταξη της έμφυλης βίας.

Θα μπορούσαν ακόμη να αναφερθούν τα ακόλουθα:

- αντίθεση (Σήμερα όμως...)
- υπερβολή (από καταβολής κόσμου)
- αξιολογικό επίθετο υπερθετικού βαθμού και επίθετα (τη μεγαλύτερη, αμέτρητες)
- ομοιοτέλετο (αναλογιζόμαστε, οραματιζόμαστε)

Β.3β

Τα μέρη της αντίθεσης είναι: ο «κλασικός» φεμινισμός και ο νεοφεμινισμός

Συγκεκριμένα, η Μπελίντα Κανόν επιδιώκει να επεξηγήσει και να διασαφηνίσει με εύληπτο στο ευρύ κοινό τρόπο τις διαφορές ανάμεσα στη φιλοσοφία των δυο κινημάτων, προκειμένου να γίνει κατανοητό ότι ο κλασικός φεμινισμός αναφέρεται σε στοιχεία που μπορούν αλλάξουν («Οι κλασικές φεμινίστριες επιμένουμε ... να αλλάξουμε τα πράγματα»), ενώ ο νεοφεμινισμός επιμένει σε στοιχεία που συντηρούν τις διακρίσεις μεταξύ των δύο φύλων («Όταν προτάσσουμε το φύλο ή το χρώμα ... δεν μπορούμε να αλλάξουμε»). Παράλληλα, με την επιλογή της σύγκρισης-αντίθεσης ως τρόπου ανάπτυξης υπηρετεί τον στόχο της εξήγησης καθώς προσδίδει στο κείμενο ζωντάνια και αμεσότητα, καθιστώντας το έτσι ευπρόσιτο στο ευρύ κοινό.

Γ. Περιγραφή συναισθηματικής κατάστασης ήρωα

Το κεντρικό θέμα του αποσπάσματος από το διήγημα του Χρήστου Οικονόμου «Μια φοβερή παρηγοριά» είναι τα έμφυλα στερεότυπα και το πώς αυτά επηρεάζουν τον άντρα, γεγονός που επιβεβαιώνεται στο πρόσωπο του κεντρικού πρωταγωνιστή. Αυτός βιώνει μια δύσκολη κατάσταση, καθώς απολύθηκε από την εργασία του και τώρα έρχεται αντιμέτωπος με την πραγματικότητα της ανεργίας. Μπροστά σε αυτή τη συνθήκη ο πρωταγωνιστής βιώνει άγχος, πίεση, ντροπή, εσωτερική ένταση, φόβο, αγωνία, απόγνωση, απελπισία, αδιέξοδο για την αντίδραση της συζύγου του και αίσθημα ματαιώσης του κοινωνικού του ρόλου, αντίστοιχο με τα στερεότυπα μέσω των οποίων έχει και ο ίδιος γαλουχηθεί. Έχει εγκλωβιστεί στα προκαθορισμένα κοινωνικά πρότυπα για το φύλο του και καταπιέζεται από τα κυρίαρχα στερεότυπα για τον άντρα τα οποία αποτελούν την πηγή της δυστυχίας του.

Ενδεικτικοί κειμενικοί δείκτες:

παρομοίωση: (οι σταγόνες έσκαγαν... το αλεξίπτωτό τους). Εικονοποιεί το αίσθημα ματαιώσης που βιώνει ο πρωταγωνιστής και αποτελεί προβολή της πτώσης του.

α' ενικό πρόσωπο - εσωτερικός μονόλογος: (σε όλο το απόσπασμα) δίνει εξομολογητικό τόνο και επιτρέπει στον πρωταγωνιστή να εκφράσει τα συναισθήματα που βιώνει

πολλαπλές επαναλήψεις: (τρεις εβδομάδες) Δίνει έμφαση στον χρόνο ανεργίας. «Οι αληθinoί άντρες». Αποτελεί λεκτικό μοτίβο και καταδεικνύει την εμμονή του πρωταγωνιστή στους κοινωνικούς ρόλους των φύλων και στην επιτέλεση του ρόλου του.

Οπτικοακουστική εικόνα: «Παρασκευή απόγευμα... στην Αντριάννα». Δηλώνει τον εγκλωβισμό του πρωταγωνιστή στην κίνηση και το πρόβλημα που τον απασχολεί.

Μεταφορά: «κοντή μνήμη και ψηλά ποδάρια». Οπτικοποιεί τα κοινωνικά στερεότυπα.

Μικροπερίοδος λόγος: «Οι αληθinoί άντρες... και τρίγωνη καρδιά». Προσθέτει ένταση, ταχύτητα και ασθματικό ρυθμό στον λόγο αναδεικνύοντας την ψυχική αναστάτωση του ήρωα.

Ασύνδετο σχήμα: «οι αληθinoί άντρες ...πονάνε πρακτικά.» Προσδίδει ένταση και αντανακλά τη συναισθηματική κατάσταση του πρωταγωνιστή.

Προσωπική ανταπόκριση:

Προσωπικά θα έκρινα την αντίδραση του ήρωα δικαιολογημένη, με βάση τα κοινωνικά στερεότυπα που καθορίζουν τους ρόλους των φύλων στους οποίους εγκλωβίζουν άντρες και γυναίκες επιβαρύνοντάς τους και καθιστώντας τους έρμαιο των κοινωνικών επιταγών. Ο ήρωας της ιστορίας βιώνει τη ματαιώση, καθώς έχει χάσει την εργασία του και μαζί με αυτήν τον τρόπο με τον οποίο αυτοπροσδιορίζεται στο πλαίσιο της οικογένειας και της κοινωνίας εκπληρώνοντας τον κοινωνικό

του ρόλου, αυτόν του στηρίγματος της οικογένειάς του. Έτσι, νιώθει τη γη να υποχωρεί κάτω από τα πόδια του και τα ενοχικά συναισθήματα να τον κατακλύζουν μπαίνοντας σε έναν φαύλο κύκλο αυτοαμφισβήτησης και αίσθησης αναξιοσύνης. Το παράδειγμά του αποτελεί τρανή απόδειξη ότι η ανισότητα των φύλων θυματοποιεί όχι μόνο τις γυναίκες, αλλά και τους άνδρες.

Δ. ΟΜΙΛΙΑ

Ι. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αγαπητοί συνδημότες και συνδημότισσες,

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μας δίνεται η ευκαιρία να συζητήσουμε το φλέγον ζήτημα της κατάφορης παραβίασης των δικαιωμάτων της γυναίκας, ακόμη και στη σύγχρονη κοινωνία. Ως εκπρόσωπος της μαθητικής κοινότητας θα επιχειρήσω να παρουσιάσω φαινόμενα παραβίασης των δικαιωμάτων της γυναίκας στη σύγχρονη εποχή στον ιδιωτικό και δημόσιο βίο και να προτείνω τρόπους με τους οποίους εμείς, ως νέα γενιά, μπορούμε να συμβάλλουμε έμπρακτα στην επίτευξη της ισότητας των φύλων.

ΙΙ. ΑΝΑΛΥΣΗ ΖΗΤΟΥΜΕΝΩΝ

Α' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

α) Ιδιωτικός βίος

1. Ενδοοικογενειακή βία (σωματική, ψυχολογική, οικονομική κ.α.)
2. Γυναικοκτονίες: οι γυναίκες-θύματα θανατώνονται στη συντριπτική τους πλειοψηφία από τον σύντροφό τους (και σε κάποιες περιπτώσεις από τον πατέρα τους).
3. Βιασμοί: Η γυναίκα θεωρείται από κάποιους άνδρες ως μέσο ικανοποίησης των σεξουαλικών τους ορμών και όχι ως ανεξάρτητος άνθρωπος με βούληση και δυνατότητα επιλογής του ερωτικού της συντρόφου. Επίσης, συχνά κατηγορούνται ως υπαίτιες για τον βιασμό τον οποίο υπέστησαν λόγω προκλητικής συμπεριφοράς ή ντυσίματος.
4. Το βάρος της φροντίδας και της ανατροφής των παιδιών αλλά και του νοικοκυριού πέφτει στη γυναίκα, κάτι που την απομακρύνει από την αγορά εργασίας, από την ανάδειξη των ταλέντων της και της δημιουργικότητάς της στην κοινωνική ζωή, με αποτέλεσμα την οικονομική της εξάρτηση από τον σύζυγο, γεγονός που ενισχύει τα φαινόμενα ενδοοικογενειακής βίας.
5. Περιορισμός του δικαιώματος της μόρφωσης λόγω ανθεκτικών, ακόμη και στις μέρες μας, στερεοτύπων, που θέλουν τη γυναίκα να ολοκληρώνεται μόνο μέσω του γάμου και της απόκτησης παιδιών.

β) Δημόσιος βίος

1. Ανεργία: οι γυναίκες αποτελούν μία από τις πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, θύματα της ανεργίας. Συχνά η πιθανότητα εγκυμοσύνης αποτρέπει τους εργοδότες από την πρόσληψή τους.
2. Λιγότερες ευκαιρίες σε σχέση με τους άντρες στην εργασία, δεν καταλαμβάνουν υψηλόβαθμες θέσεις εργασίας, μειωμένες αποδοχές συγκριτικά με τους άνδρες για την ίδια εργασία, στερεότυπα σχετικά με την ικανότητά τους να αντεπεξέλθουν σε διοικητικές θέσεις, επιλογή με κριτήριο την εμφάνιση και όχι τις ικανότητες.

3. Η κοινωνία προσανατολίζει τις νέες κοπέλες σε επαγγέλματα φροντίδας (π.χ. δασκάλες, νηπιαγωγοί, νοσοκόμες κ.α.) και σε θεωρητικές σπουδές, αμφισβητώντας την ικανότητά τους στα μαθηματικά και τις θετικές επιστήμες.
4. Σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο εργασίας αλλά και σε άλλες εκφάνσεις του δημόσιου βίου.
5. Υποεκπροσώπηση των γυναικών στην πολιτική ζωή και σε θεσμικά όργανα .

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ Η ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ ΕΜΠΡΑΚΤΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

1. Ανάλυση υπεύθυνων, ισότιμων ρόλων στο πλαίσιο της οικογένειας. Τα παιδιά να βοηθούν στις δουλειές του σπιτιού ανεξαρτήτως φύλου, να βοηθούν τους γονείς και να μην αποδέχονται παθητικά την ενδοοικογενειακή βία οποιασδήποτε μορφής. Να παίρνουν θέση και να επιδιώκουν να μιλούν με ειδικούς.
2. Δημόσιες παρεμβάσεις, ανάλυση πρωτοβουλιών, στον χώρο του σχολείου και ευρύτερα, και καταγγελία φαινομένων παραβίασης των δικαιωμάτων των γυναικών.
3. Συμμετοχή σε κινήματα, ακτιβιστικές δράσεις σχετικές με τα δικαιώματα των γυναικών.
4. Εθελοντική προσφορά των νέων σε δομές υποστήριξης γυναικών-θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας.
5. Σεβασμός των νέων προς τη γυναίκα. Τα αγόρια θα πρέπει να σέβονται συμμαθήτριες, αδελφές και φίλες και να τις ενθαρρύνουν να εκφράζουν τις απόψεις τους και τη δημιουργικότητα τους.
6. Τα κορίτσια να διακρίνονται από αυτοσεβασμό και αυτοεκτίμηση, να είναι διεκδικητικές και μαχητικές, να αγωνίζονται για την υλοποίηση των στόχων τους και να επιζητούν τη μόρφωσή τους και την ανάδειξή τους στην κοινωνική ζωή.
7. Αποδοκιμασία των στερεότυπων και των προκαταλήψεων σε βάρος των γυναικών μέσω της αξιοποίησης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από τη νέα γενιά.

III. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό, αγαπητοί φίλοι, ότι η παραβίαση των δικαιωμάτων των γυναικών είναι μια πραγματικότητα που εξακολουθεί να αποτελεί απόστημα για τη δημοκρατική κοινωνία μας, παρά τις όποιες προόδους έχουν συντελεστεί στο επίπεδο της ισότητας των δύο φύλων. Γι' αυτό απαιτείται να συστρατευτούμε όλοι στον αγώνα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους, αν θέλουμε πραγματικά η έννοια του πολιτισμού να έχει αντίκρισμα στον σύγχρονο κόσμο.

Ευχαριστώ πολύ για την αμέριστη προσοχή σας